

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2 50 za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 25.

V Ptuj v sredo dne 29. julija 1914.

XV. letnik.

Vojska med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

Srbija avstrijske zahteve odklonila. — Diplomatske zveze med Avstrijo in Srbijo pretrgane. — Vojno stanje je uresničeno. — Prvi streli so že padli. — Mobilizacija v polnem teku. — V boj za cesarja in domovino!

Odločitev je padla, — v kljub vsej nadčloveški miroljubnosti naše monarhije je srbska predrznost tako daleč dovedla, da se je v resnici pričela vojna. Avstrijske zahteve so bile stroge, ali za državo kraljemorilcev skoraj še vedno premile. Avstrija ravno ni hotela vojne. Hotela je le, da se napravi konec večnemu vznemirjenju ob naših mejah, katero povzroča tudi grozovito gospodarsko škodo. Hotela je zadeti tiste posamezne krivce, ki z velesrbsko propagando poskušajo podminirati našo državo. Vse to je Avstrija hotela mirnim potom doseči, čeprav bi bil umor v Sarajevu gotovo v polnem obsegu opravičil rabo orožja. Srbija pa se je hotela zopet igrati z našo potrpežljivostjo in prizanesljivostjo. In v kljub odločnosti našega ultimatumu se ni hotela popolnoma ter brezpogojno pokoriti. To je končno dovedlo do tega, da so se diplomatske vezi med obema državama pretrgale in da je prišlo do vojne . . .

Nikdar še ni bilo bolj opravičene vojne! Tudi avstrijska miroljubnost mora imeti svoj konec, ker to zahteva čast naše domovine!

Vojska se je torej pričela! Nikdo ne ve, kako se bode izvršila, kedaj ji bode konec in je-li se ne bode razširila tudi še na druge države. Gotovo je, da se je mala država srbskih kraljemorilcev tudi v tej svoji predrznosti zanašala na pomoč ruskega carja, ki je sploh kruhodajalec. Ali kakor vse kaže, si bode Rusija devetkrat premislila, predno bode šla za revolverske junake na Srbskem v boj. Kajti mogočeno Nemčija je že z vsvo eneržijo izjavila, da ne pusti nikomur vmešavati se v spor Avstro-Ogrske s Srbijo. V trenutku, ko bi hotela kakšnja druga država Srbiji pomagati, nastopila bi tudi Nemčija z svojo armado. Istotako se je postavila druga

zaveznica, Italija, na našo stran. Kakor železna falanga stoji trozveza tu in zato se ni bati ruskih groženj.

Pa naj bode kakor hoče. Danes gre po vsej avstro-ogrski državi velikansko navdušenje za avstrijsko domovino in za presvitlega cesarja. To navdušenje je tako iskreno in krasno, da gleda ves svet začuden na te avstrijske narode, ki jih v hipu nevarnosti druži ena misel in en cilj. Avstrijsko-ogrška armada je pričela svoje napredovanje in se pomika v železni vrsti proti mejam sovražnika. Kdo bi to mogočno državo vstavil, kdo jo premagal? Ali se kraljemorilska druhal tam na Balkanu res ne boji kazni božje? Avstrija je v tej vojni pravi izvršitelj svetovne volje vsega kulturnega. In Srbija bode morala pasti na kolena pred to mogočno Avstrijo . . .

Časi so resni in grozovite žrtve zahtevala bode Avstrija od nas. Žrtvujmo! Naše zdravje, naše premoženje, našo kri in naše življenje, — vse žrtvujmo! Kajti gre se za domovino, gre se za cesarja, gre se za čast in bodočnost Avstrije!

Bog obvari, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!

Avstrijski ultimaturn Srbiji.

Dunaj, 24. julija. Avstro-ogrski poslanik v Belgradu je oddal snoči ob 6. zvečer zastopniku srbskega ministrskega predsednika Pasića, ministru Pačuju naslednjo noto:

Dne 31. marca leta 1909 je srbska vlada potom svojega poslanika na Dunaju podala izjavo, v kateri pravi sledeče:

Srbija priznava, da dejstva, ki so bila ustvarjena v Bosni, ne tangirajo srbskih pravic in da se bo zato prilagodila sklepu velesil glede člena 25. berlinske pogodbe. Navsetom velesil sledeč, da bo opustila svoje dosedanje zadržanje protesta in odpora, ki je je zavzemala napram aneksiji od lanskega leta meseca oktobra,

in se zavezuje, da bo smer svoje sedanje politike napram avstro-ogrski monarhiji izpremenila ter v bodoče z monarhijo živela v prijateljsko sosednjih odnošjih.

Zgodovina zadnjih let in zlasti bolestni dogodki dne 28. junija t. l., so pokazali, da obstoja v Srbiji subverzivno gibanje, katerega cilj je, odcepiti od avstro-ogrške monarhije gotove dele njenega teritorija. To gibanje, ki je nastalo pod čemi srbske vlade, se je pozneje onkraj teritorija srbske kraljevine udeleževalo z akti terorizma in z vrsto atentatov in umorov.

Daleč oddaljena, da izpolni svoje, v izjavi z dne 31. marca 1909 vsebovane formalne obveze, srbska vlada ni storila ničesar, da zatre to gibanje. Ona je trpela zločinsko postopanje raznih, proti monarhiji naperjenih društev in organizacij, trpela je nebrzdano pisanje srbskih listov in poveličevanje provzročiteljev atentata, trpela je, da so se častniki in uradniki udeleževali tega subverzivnega gibanja. Srbska vlada je trpela nezdravo propagando v javnem poduku in končno je trpela tudi vse man festacije, ki so pozivljale srbsko prebivalstvo k sovrastvu proti monarhiji in k zaničevanju notranjih uredb Avstro-Ogrske.

Ta trpljivost, katero je zakrivila srbska vlada, je trajala tudi še v onem trenutku, ko so dogodki dne 28. junija t. l. celemu svetu pokazali strahovite posledice te trpljivosti.

Iz pripovedovanja in priznanja zločinskih povzročiteljev atentata z dne 28. junija t. l. izhaja, da je bil načrt za umor zasnovan v Belgradu, da so morilci dobili orožje in bombe od srbskih častnikov in uradnikov, ki so bili člani »Narodne Obzane« in da so končno vodilni srbski obojni organi zločince in njih orožje pospremili preko srbskih mej v Bosno. Navedeni rezultat preiskave ne dovoljuje c. kr. vladi, da bi še dalje kazala svojo potrpežljivost, katero je skozi leta kazala napram vsemu onemu gibanju, ki je imelo osredje v Belgradu ter se od tam preneslo na teritorij monarhije.

Ti rezultati nalagajo c. kr. vladi strogo dolžnost, da napravi temu gibanju konec, ker pomeni to gibanje trajno ogrožanje miru monarhije.

Da doseže ta svoj cilj, je c. kr. vlada primorana, zahtevati od srbske vlade oficijoznega zagotovila, da obsoja propagando napram Avstro-Ogrski, to se pravi, da obsoja vsa ona stremljenja, katerih končni cilj je, odcepiti od monarhije posamezne dele njenega teritorija in se zaveže, to zločinsko in teroristično propagando z vsemi sredstvi zatreti.

Da da srbska vlada tem svojim obveznostim slovesen značaj, bo srbska vlada na prvi strani svojega oficijoznega organa z dne 26. julija t. l. priobčila sledečo

izjavo:

Kraljevsko srbska vlada, ki obsoja propagando, naperjeno proti avstro-ogrski monarhiji, to se pravi, vsa ona stremljenja, katerih končni cilj je, odcepiti

posamezne dele od avstro-ogrskge monarhije, ki ji pripadajo in odkrito obžaluje strahovite posledice teh zločinskih dejanj.

Kraljevsko srbska vlada obžaluje, da so se srbski častniki in uradniki udeležili te propagande ter tako ogrožali prijateljsko sosedne odnose, katere varovati se je kraljevsko srbska vlada s svojo izjavo z dne 31. marca 1909 na slovesen način obvezala.

Kraljevsko srbska vlada, ki obsoja in odbija od sebe vsako misel in vsak poskus vmešavanja v usodo prebivalstva kateregakoli dela Avstro-Ogrske, smatra za svojo dolžnost, izrecno opozoriti častnike in uradnike ter celokupno prebivalstvo, da bo v bodoče z najskrajnejšo strogostjo postopala proti vsem osebam, ki bi zagrešile taka dejanja, katere preprečiti in zatreti bo srbska vlada storila vse.

To izjavo bo srbska vlada tudi potom posebnega dnevnega povelja Njegovega Veličanstva kralja dala armadi na znanje ter objavila tudi v častniškem armadnem organu.

Kraljevska srbska vlada se nadalje obvezuje:

1. Zatreti vsako publikacijo, ki pozivlja in hujska k sovražnostim in zaničevanju napram monarhiji in katere splošna tendenca je naperjena proti teritorialni integriteti Avstro-Ogrske.

2. Takoj razpustiti društvo »Narodna Obrana«, konfiscirati vsa propagandistična sredstva tega društva in na isti način postopati tudi proti vsem drugim društvom in organizacijam v Srbiji, ki se pečajo s protiavrstrijsko propagando. Kraljevsko srbska vlada bo odredila vse potrebno, da se ta društva ne konstituirajo pod kakim drugim imenom ali v kakih drugi obliki.

3. Srbska vlada bo brez odlaganja iz javnega poduka v Srbiji odpravila vse, kar se tiče učiteljskega osebja in učnih sredstev, kar služi, ali kar bi moglo služiti v to, da se razširi protiavrstrijska propaganda.

4. Odstraniti iz vojaške službe in uprave sploh vse častnike in uradnike, ki so vsled propagande proti Avstro-Ogrski krivi in katerih imena, obenem s sporočilom proti njim nahajajočega se materijala sporočiti kraljevski vladi, si c. in kr. vlada pridrži.

5. Dovoliti da sodelujejo v Srbiji organi c. in kr. vlade pri zatiranju subverzivnega gibanja, ki je naperjeno proti teritorialni integriteti monarhije.

6. Uvesti sodno preiskavo proti onim udeležnikom kompleta dne 28. junija, ki se nahajajo na srbskem teritoriju.

Od c. in kr. vlade k temu delegirani organi se bodo udeležili tozadavnih poizvedb.

7. Izvršiti z vsa pospešitvijo aretacijo majorja Voje Tankosiča in nekega Milana Ciganoviča, srbskega državnega uradnika, ki sta po rezultatih preiskave kompromitirana.

8. Preprečiti z uspešnimi odredbami, da bi se srbske oblasti udeleževale vtihotapljanja orožja in eksplozivnih predmetov čez mejo. Odpustiti iz službe in strogo kaznovati one organe obmejne službe v Šabacu in Lovnici, ki so pomagali povzročiteljem zločina v Sarajevu pri prestopu meje.

9. Dati pojasnila c. in kr. vladi o neupravičljivih izjavah visokih srbskih funkcionarjev v Srbiji in v inozemstvu, ki niso navzlic svojemu oficijalnemu stališču pomišljali, izreči se po atentatu dne 28. junija v intervievih na sovržen način proti Avstro-Ogrski.

10. Brez odlašanja obvestiti c. in kr. vlado o izvršitvi odredb, označenih v prejšnjih točkah.

C. in kr. vlada pričakuje odgovor kraljevske vlade najpozneje do sobote 25. t. m. ob 6. uri popoldne.

Spis o rezultatih v Sarajevu, v kolikor se nanašajo na funkcionarje, imenovane v točkah 7. in 8., je priložen tej noti.

Priloge.

Pri sodiščih v Sarajevu proti Gabrielu Prinčipu in tovarišem zaradi dne 28. junija t. l. storjenega zavrtnega umora, oziroma zaradi sokrivde tekoča kazenska preiskava je doslej dognala:

1. Načrt, umoriti nadvojvodo Frana Ferdinanda ob njegovem bivanju v Sarajevu, je bil narejen v Belgradu od Gabriela Prinčipa, Nedeljka Cabrinoviča, nekega Milana Ciganoviča in Trifka Grabeča s pomočjo majorja Voja Tankoviča.

5. Šest bomb in štiri browningpištole z municijo vred, ki so jih zločinci rabili kot orodje, sta preskrbeli neki Milan Ciganovič in major Voja Tankosič ter jih dala v Belgradu Prinčipu, Cabrinoviču in Grabeču.

3. Bombe so ročne granate, ki izvirajo iz orožnega skladišča srbske armade v Kragujevcu.

4. Da se zajamči, da se atentat posreči, je Ciganovič podučil Prinčipa, Cabrinoviča in Grabeča, kako je ravnati z granatami ter je v nekem gozdu zraven strelišča v Topčideru podučeval Prinčipa in Grabeča v streljanju z browningom.

5. Da se omogoči Prinčipu, Cabrinoviču in Grabeču, prehod čez bosansko-hercegovinsko mejo in vtihotapljenje orožja, je Ciganovič organiziral popolnoma tajen sistem transporta. Prihod zločincev in orožja v Bosno in Hercegovino so obmejni stotniki v Šabacu (Rade Popovič) in v Lovnici, ter carinski uslužbenec Radivoj Grbič v Lovnici s pomočjo več drugih oseb izvršili.

Mobilizacija.

Njegovo c. in k. opostolično Veličanstvo zapovedalo je deloma mobilizacijo avstro-ogrskge armade. Doslej so mobilizirani:

1. Infanterijski polki št. 7, 17, 27, 47, 87 in 97.
2. Bataljoni poljskih lovcev št. 7, 8, 9 in 20.
3. Dragonski regiment šte. 5.
4. Poljski kanonski regimenti št. 7, 8 in 9.
5. Poljski havbicični regiment št. 3.
6. Gorski artiljerijski regiment št. 3.
7. Težka havbicična divizija št. 3.
8. Trdnjavski artiljerijski regiment št. 4.
9. Sapérski bataljon št. 8.
10. Pijonirski bataljon št. 3.
11. Divizija tréna št. 3.
12. Sanitetni oddelki št. 7, 8 in 9.
13. „Evidenz-Artillerie-Zeugsdepot“ v Gradcu.
14. „Evidenz-Verpflegs-Magazin“ v Gradcu.
15. C. k. deželno-brambeni infanterijski regimenti št. 3, 4, 5, 26 in 27.
16. C. k. deželno-brambena havbicična divizija št. 22.
17. C. k. deželno-brambena kanonska divizija št. 22.

Vsi rezervisti in „Landsturm“ (do 42. leta) so morali takoj se zglasiti.

Mobilizacija napreduje vzorno in v polnem redu. Vse je polno rezervistov, ki se v velikem navdušenju zglasujejo za boj za cesarja in domovino!

Mobilizacija pri nas.

V Ptujju se je izvedelo približno ob 1/2 11. uri, da Srbija ni sprejela našega ultimatumu in da je torej faktično pričelo vojno razmerje med Avstro-Ogrsko in Srbijo. V „Vereinshausu“ je bila neka veselica moškega pevskega društva, ki se je seveda takoj odpovedala. Društveni predsednik g. Perko naznanil je običinstvu, da je vojna izbruhnila. Takoj se je običinstvo vzdignilo in je z godbo zapelo cesarsko pesem ter znano vojno koračnico „Prinz Eugen“. V vsej dvorani in po vsem mestu je zavladalo velikansko navdušenje. Povsod so se čuli kliči: „Živila Avstrija“ in „Dolis Srbijo!“ Celo noč bila je po mestnih ulicah zbrana velikanska množica, ki je prepevala navdušeno patrijotične pesni. Pred „narodnim domom“ in pred znano Srbom prijazno krómo Mahorič so se vršile burne demonstracije zoper Srbe in njih prvaške zaveznike ter prijatelje. Pred mestno hišo in v kavarnah je bilo na stotine ljudi, ki so pričakovali telegrame z

novicam. Tudi vse ostale dni je bilo navdušen-je naravnost velikansko.

Poročila iz drugih mest nam pripovedujejo o istem lepem patrijotičnem navdušenju. Nemško in slovensko ljudstvo se je našlo v skupni ljubezni do mile avstrijske domovine.

Rezervisti in „Landsturm“ može prihajajo v velikanskih množicah iz vseh krajev. Ves drugi promet je skoraj vstavljen in na železnici se ne vidi drugega nego vojaške vlake. Pa tudi rezervisti kažejo naravnost nepopisno navdušenje. Nikdo ni bolan, nikdo ni bojazljiv. Vse hrepeni po boju z nesramnimi kraljemorilci! Veselje je pogledati vrle kmetske fante in može, ki prihajajo v mesto, da se potem odpeljejo. Kakor da bi šli na nabor, s cvetljicami na prsih, prepevajoči navdušene pesmi, tako prihajajo. Čast jim! Sovražnik bode prav kmalu izpoznal, da Avstrija ni tako gnila in trbla, kakor so jo slikali nasporniki. Sovražnik bode kmalu čutil, da je avstrijska armada kakor železo in da jo nikdo na božjem svetu ne bode premagal. Živeli naši junaki!

Pozor ob železnicah!

Radi mobilizacije in sploh zaradi varnosti pustila je oblast vse železniške proge strogo z vojaštvom zastražili. Oparjamo občinstvo na to strogo odredbo. Vojaške straže morajo vsakega, ki se slučajno ali na ta ali oni način mudi na železniški progji, takoj vstaviti. Kdor na prvi poklic vojaške straže takoj ne obstoji, proti temu bode vojak takoj orožje rabil. Ako te torej vojak zakliče, moraš takoj obstati, da te preišče; drugače znaš biti ustreljen. Torej pozor! Časi so resni!

Srbija se ne pokori.

V soboto zvečer pričakoval je avstro-ogrski poslanik baron Giesl odgovor srbske vlade. Naša država je že preje izjavila, da zamore biti ta odgovor le popolno priznanje naših zahtev. Drugi odgovor, ki bi hotel stvar zavlačiti ali ki bi ne vseboval vse potrebne točke, bi ne sprejeli. Srbija pa je mislila, da se bode zopet — „glibalo“. Podala je odgovor, ki ni bil popolnoma zadovoljiv in v katerem se srbska vlada zvija, kakor črv. Naš poslanik pl. Giesl je vsled tega srbski vladi izjavil, da so s tem diplomatične

Merodajni možje v avstrijsko-srbskem sporu.

Vojna je pričela in zato so tudi merodajne osebe v tem sporu zanimive. Prinašamo jih torej v sliki. Od zgoraj pričenmo na levi strani. Avstrijski ministerski predsednik grof Stürgkh je 55 let star in že od leta 1911 prvi naš minister. Srbski ministerski predsednik Nikola Pasić je 68 let star; on je vsekakor eden najnevarnejših sovražnikov naše monarhije; tesno zvezan je s srbskimi kraljemorilci. Ogrski ministerski predsednik grof Štefan Tisza je jako nadarjen mož in odločen politik zoper nemirno Srbijo. Spodaj vidimo najprve avstro-ogrskge ministra zunanjih zadev grofa Berchtold, ki je prva oseba v diplomatski vojni. Poleg njega vidimo šefa našega generalštaba Conrada plem. Hötendorf, ki bode imel v vojni pglavitno nalogo. Največje upanje zmagovite vojne je ravno ta mož. Istotako me-

Die führenden Männer in der österreichisch-serbischen Krise.

rodajen je tudi avstro-ogrski vojni minister pl. Krobatin.

zveze z Avstrijo in Srbijo pretrgane. Vzel je svoje kovčge ter se odpeljal s svojo družino in uradništvom iz Belgrada v Semlin. Varstvo avstro-ogrskih interesov na Srbskem pa je izročil poslaniku Nemčije.

Srbski odgovor.

C. in k. poslanik plem. Giesl prišel je na Dunaj in je takoj ministru za zunanje zadeve predložil srbski odgovor. Ta odgovor skuša navidezno pokazati, kakor bi hotela srbska vlada naše zahteve v veliki meri izpolniti. V resnici pa je ta odgovor napolnjen z duhom neresničnosti, ki jasno dokazuje, da srbski vladi v resnici ne gre zato, da bi napravila konec hujskariji proti naši monarhiji. Z ozirom na razne omejitve srbske note se lahko reče, da je tisto kar nam je hotela Srbija priznati, naravnost brez pomena. Zlasti se je z malenkostnim povodom odklonilo udeležbo c. in k. organov za preiskavo zoper udeležence in povzročitelje sarajevskega umora. Tudi se noče ničesar storiti zoper srbsko proti avstrijsko časopisje. Prav nič se Srbija ni ozirala na našo zahtevo, da naj bi skrbelo, da se razpuščena „Narodna obrana“ ne uresniči pod drugim imenom. Zato se je moralo smatrati srbski odgovor kot nezadovoljiv. Sicer pa je srbska vlada sama vedla, da je njen odgovor nezadovoljiv; drugače bi ne zahtevala, da naj se celi spor razsodišču predloži. Tri ure, predno je imela srbska vlada odgovor predložiti, se je sicer tudi že mobilizacija srbske armade izvršila. — To je uradno poročilo. Iz njega je razvidno, da je hotela Srbija zopet z nesramno zvijačo kraljemorilcev celo zadevo zavleči. Ali avstrijska odločnost je to preprečila!

Vojna napoved.

Splošno se sodi, da Avstro-Ogrska sploh ni zavezana, napovedati Srbiji vojno. V resnici vlada že brez vsake napovedbe vojno stanje. Avstro-Ogrska je v zmislu konference v Haagu podpisala protokol, Srbija pa ne. Kakor znano, se v tem protokolu posamezne države obvežejo, da naznanijo v slučaju vojne drugim državam 12 ur pred začetkom vojno razmerje. Ker Srbija tega protokola ni podpisala, bi se tudi Avstriji ne bilo treba držati.

Naš presviti cesar.

Vsakdo ve, kako visoko cenil naš presviti vladar Franc Jožef I. svetovni mir. Od leta 1866. ni bilo vojne, razven okupacije Bosne in Hercegovine. In to se imamo v prvi vrsti našemu cesarju zahvaliti. Še pred par leti, ko je bila vojna napetost med Avstrijo in Srbijo tako velika, da se je bilo istotako bati vojne, je cesar v svoji neizmerni ljubezni do prelivanje krvi preprečil. Raje je pretrpel vsa poniževanja in vse psovke, ki jih je objavljala srbska javnost proti naši monarhiji. Zdaj pa je morala tudi ta krasna potrpežljivost konec vzeti. Presviti naš vladar se je moral za vojno odločiti. Od tega hipa, ko je ta odločitev padla, naš cesar seveda ni več druzega poznal, nego strogo izpolnjevanje svoje visoke dolžnosti. Odkar se je izvršil grozoviti umor v Sarajevi, delata cesarska in glavna vojaška pisarna skupno in neumorno. In cesar je med vsemi najdelavnejši ter najpridnejši. Vladar v naravnost patriarhalčni starosti je vendar vzgled vstrajnega dela. Edino svoje razvedrilo, lov in male izprehode, žrtvuje cesar domovini in sedi uro za uro pri prisilni mizi. Poleg tega ima še jako utrudljive avdijence ter poročila raznih merodajnih državnikov. Kakor znano, nahaja se cesar zdaj na letovišču v Ischlu. Govori se pa, da bode cesar v kratkem prišel nazaj na Dunaj. Iz druge strani se poroča, da se hoče naš cesar preseliti za nekaj časa v Budimpešto, kjer bi bil bližje bojišča. Očetovska skrb in požrtvovalnost sta res velikanski!

Kralj Peter beži!

Še predno so se prekinile diplomatske zveze med obeh državama, so pričeli v Belgradu že bežati. Najpreje je zbežala iz Belgrada kraljeva družina. Bilo je to že v soboto ob 1/3. uri. Potem so odpeljali iz Belgrada

državni zaklad. Istotako se je umaknila belgrajska srbska garnizija v notranje države. Vsled tega bega pojavila se je med ljudstvom grozovita panika. Bogatejše prebivalstvo Belgrada je pobesalo svoje stvari in je tudi takoj zbežalo. Vznemirjenost je velikanska. Govori se, da je pustila srbska vlada razne objekte, skladišča in vojaške arzenale v Belgradu v zrak spustiti, da ne bi prešli v roke avstrijskega vojaštva.

Sporazum s Srbijo ni več mogoč!

„Reichsposti“ se poroča iz pristojne strani:

„Odgovor, ki ga je dala Srbija v svoji noti preteklo soboto, je tako zahrbtn in kaže tako očitno sovražstvo Srbije, da je popolnoma nemogoče, s to državo v miru živeti. Včeraj je bila Austrija še pripravljena, akceptirati sprejem naših zahtev, ako bi se Srbija tudi zavezala, plačati troške dosedanje mobilizacije. Danes pa tudine gre več.“

Tudi akobisedanes Srbija brezpogojno zahtevam monarhije podvrkla, bi to ne preprečilo vojske. Mi smo se morali iz značaja in tona odgovora, ki se ga nam je predrznila Srbija dati, prepričati, kako mala

je srbska volja, da bi dolžnosti soseda držala. **Vojna je torej neizogibna.**

Mi hočemo s celim svetom v miru živeti. Pokazali smo tudi, da hočemo s Srbijo v miru živeti.

Ali zdaj smo se prepričali, da za uresničenje mira s Srbijo nimamo družega sredstva nego vojne.

Srbski šef generalštaba vjet.

Dne 25. t. m. so policaji vjeli šefa srbskega generalštaba vojvodo Putnika na železniški postaji Kelenfeld pri Budimpešti, ko se je vračal iz Gleichenberga, kjer se je s svojo hčerko zdravil. Vjeli so ga in ga oddali vojaški oblasti. Kajti takrat bilo je že vojno stanje med našo monarhijo in Srbijo. Avstrija bi imela pravico, da obdrži generala Putnika do končane vojne zaprtega. Ali vkljub temu je Avstrija iz blagega nagiba in v lepem vitežtvu Putnika izpustila, češ da noče „srbsko armado svojega poveljnika ropati.“ Ako bi Srbi našega šefa generalštaba vjeli, bili bi ga gotovo zaprli ali pa celo umorili. Kajti ta narod, ki svoje lastne kralje kolje kakor mesar teleta, ne pozna ozirov. Avstrija pa se ne poniža nikda tako daleč!

Naša armada.

Glasom uradnih poročil šteje avstro-ogrška armada v vojnem času najmanje 2 1/2 milijona vojakov ter blizo 2.000 kanonov. Po narodnosti imamo največ Nemcev (29%); potem pridejo Madžari (18%), Čehi (15%), Poljaki (9%), Rusini (8%), Rumuni (5%), Slovaki (5%), Slovenci (3%), Italijani (1%). Naša slika kaže posamezne vrste naše armade i. s.: 1. Artiljerija za trdnjave. 2. Poljska artiljerija. 3. Ogrski hu-

zar. 4. Avstrijski dragonski oficir. 5. Avstrijski ulanec. 6. Tirolski obmejni vojak. 7. Lovska inanterija (avstrijska). 8. in 9. Linijska inanterija. 10. Bosanski inanterijski oficir (mohamedanec). 11. in 12. Oficirji linijske inanterije. 13. Ogrski inanterist. 14. Bosanski inanterist. 15. General inanterije. 16. Oficir traina. 17. Oficir artiljerije. 18. Oficir generalnaga štaba.

Srbska armada.

O srbski armadi, njeni organizaciji in moči govorimo na drugem mestu. Tukaj prinašamo še sliko posameznih oddelkov srbske armade, i. s. vidimo od leve na desno stran: Linijska in-

fanterija, gardna inanterija, štabni oficir v paradi, kavaljerijski oficir, artiljerist, inanterija in kavaljerija.

K.-B. Dunaj, 27. julija. — Pri Temes-Kubinu so srbski vojaki, ki so se nahajali na parnikih na Donavi, iz parnikov na naše vojake streljali. Naši vojaki so ogenj seveda odgovorili. Razvilo se je daljšo nevarno streljanje.

K tej stvari poročajo drugi listi, da je bil to precej hud boj med posameznimi vojaškimi oddelki in da je na obeh straneh izgube zaznamovati.

Izjemno stanje v Avstriji.

Z ozirom na vojno stanje in na mobilizacijo odredila je avstro-ogrška vlada po vsej državi izjemno stanje. To izjemno stanje določa zlasti sledeče točke:

1. Politična uprava za Bosno, Hercegovino in Dalmacijo preide v vojaške roke.

2. Občine in javni uradi morajo sodelovati pri vsem, kar je za obrambo države potrebno.

3. Cela vrsta sodnijskih zadev preide začasno na vojaško oblast.

Državni zbor in deželni zbori so bili zaključeni; poslanci so izgubili svojo imuniteto in so ravno tako tožljivi kot drugi.

Samoumevno se je tako izjemno stanje proklamiralo tudi za Ogrsko.

Srbske trdnjave.

Srbska država ima jako malo trdnjav in še te so le mimogredè za armado porabljive. Kot najmočnejše mesto velja vsekakor Niš. Ali ravno tako Niš kakor tudi druge trdnjave Piroć in Zajnar so večinoma le proti Bulgariji zavarovane. Niš zapre le dolino srednje Morave. Mesto Niš ima trdnjavski pas, ki je okoli 50 kilometrov dolg, ki pa se ne more vpoštevati napram modernim topovom. Baje so Srbi na zahodni strani, pri Loznici in na Drini pri Valjevu edneke trdnjave napravili. Kar je v sandžaku trdnjav, so še iz časa Turkov; morda so jih Srbi nekaj izboljšali, ali mnogo gotovo niso vredne. Ob cestah in rekah imajo Srbi še poljske baterije in infanterijske linije z varstvom proti šrapnelom. Ostale "trdnjave" niso drugega nego skladišča. Tako je tudi mesto Belgrad, katerega utrdbe niso prav nič vredne.

Srbska armada.

Preje so imeli na Srbskem armado, ki je bila nekaka "milica." Šele leta 1908 so svojo armado popolnoma spremenili. V balkanski vojni so imeli Srbi srečo. Medtem ko so Bulgari glavni odpor stare Turčije premagali, nastopila je tudi Srbija in posrečilo se ji je proti turškim oddelkom doseči nekaj zmag. V sled tega so Srbi potem svojo armado izboljšali in povečali. Medtem ko je štela pred balkansko vojno 5 infanterijskih divizij prvega in 5 drugega poziva, štela je koncem druge balkanske vojne že 161.000 mož prvega in 88.000 mož drugega poziva. Potem je poklicala Srbija pod orožje vse moštvo od 18. do 50 leta. Tako je dosegla srbska armada število 500.000 vojakov. Letošnjo spomlad znašalo je mirovno stanje srbske armade 53.000 mož. Ker so poklicali tudi rezerviste pod orožje, znaša mirovno stanje zdaj 120.000 mož. — Zdjaj v vojski postavila bode Srbija na bojišče 6 armadnih korov, vsak po 2 diviziji. Vsaka divizija šteje 4 regimente pehote, 1 regiment artiljerije (ki šteje 9 baterij in vsaka baterija 4 kanonov). Na vsako divizijo se šteje 15.000 mož. Vojno stanje Srbije prvega in drugega poziva znaša torej 200.000 mož. K temu pride še vojaštvo, ki ga je vzela Srbija iz v balkanski vojni nanovo pridobljenih dežel. Mobilizacija Srbije se bode izvršila v 8 do 10 dneh.

Kolikokrat je avstrijska armada zasedla Belgrad?

Srbski Belgrad je prišel prvič v roke avstrijske armade začasa vojne svete lige proti Turkom koncem 17. stoletja. Zavzeli so ga l. 1688. Naša zmagovita armada je l. 1689 zavzela tudi Niš in Vidin. Cesarski general grof Piccolomini je zasedel Pristino, Prizen in Peč. Njegova armada je porušila Skoplje (Üsküb). Leta 1690 se je avstrijska armada umaknila.

Srbi, ki so takrat pomagali avstrijski armadi, so se tedaj preselili na Ogrsko, kjer so se pa jako nevhvaležne izkazale. Nato je bil Belgrad 27 let zopet pod turško vlado. Pod vladarstvom Karla VI. se je pričela zopet nova vojna s Turki. Takrat je nastopil slavni vojskovodja princ Evgen Savojski, ki je dne 16. avgusta 1717 zmagovito korakal v Belgrad. Vojna končala je uspešno; v miru, ki je bil sklenjen v Požarevacu, morala je Turčija odstopiti Avstriji severno Srbijo do južnega brega Morave. Takrat so ustanovili srbsko kraljevo stvo, na katerega čelu je ostal vojaški guverner. Brez avstrijske armade bi torej nikdar Srbije ne bilo. Začasa avstrijske vlade pričeli so na Srbskem z rudarstvom, steklarstvom in svilarstvom. Leta 1739 je cesarska armada zopet vsled raznih nasprotij podrta belgradske trdnjave ter izročila mesto Turkom. To je trajalo do leta 1789. Takrat je avstrijski general Laudon pod vlado nepozabljivega cesarja Jožefa II. Belgrad zopet zavzel. Pozneje je pripadlo mesto zopet Turkom, dokler se ni uresničila samostojna Srbija. Pa tudi ta je bila v veliki nevarnosti. Francoski cesar Napoleon I. je hotel ves Balkan razdeliti. Avstrija pa je zavrnila ta predlog. V novejšem času je bulgarski vladar Battenberg Srbe pri Slivnici grozovito pretepel; takrat bi Srbije ne bilo več, ko bi zopet Avstrija ne stopila vmes in ne pomagala Srbom. Pri zadnjih balkanskih vojnah je bilo istotako. Ko bi Avstrija takoj ne izjavila, da se noče vtikati v balkanske boje, bi Srbija nikdar ne mogla toliko svoje ozemlje povečati. Kot za hvalo pa ima Avstrija zdaj — vojno. Okrepčala je Srbijo in zdaj ji hočejo ti kraljemorilci odvzeti Bosno, Hercegovino ter Dalmacijo. Pa ne bo šlo, Peter!

Čenjeni čitatelji! Napravili smo danes posebno izdajo našega lista, da zadostimo svojim odjemalcem. V petek izide „Štajerc“ seveda zopet tako, kakor vsaki teden. Prinesel bode tudi vse potrebne najnovejše novice. — Cenjene dopisnike pa prosimo, da naj nam zdaj z ozirom na vojne razmere pošiljajo le kratka, pomembna poročila, ker daljših dopisov zdaj pod nobenim pogojem ne moremo sprejemati. Ako treba, objavimo radi vsak dopis; ali zdaj se širna javnost vendar najbolj za vojno zanima. Žrtvovati moramo torej tudi mi največ prostora za vojna poročila!

Ne bojte se za hranilne vloge!

Od pristojne oblasti smo dobili v objavo to-le: Ker se je zaukazala delna mobilizacija, kar pa še ni vojska in tudi ni treba, da bi gotovo vojna vsled tega izbruhnila, se je zopet bati, da nastopi govornica, da naj ima ob času vojske vsak človek svoj denar le pri sebi. Denar pri hranilnicah, posojilnicah in bankah po tej govornici ni varno naložen, ker si ga more državna oblast ali pa sovražnik prisvojiti in tako varčne ljudi ob njih premoženje spraviti. Da bi si mogla državna oblast ta denar prisvojiti, je popolnoma izključeno, ker imamo člen 5. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 drž. zak. št. 142, po katerem je lastnina nedotakljiva. Kar se tiče bojzani, da bi nam mogel denar vzeti sovražnik, je ravno tako prazna. Mirovna konferenca v Haagu je vmednarodni pogodbi določila, da je osebna in občinska lastnina nedotakljiva.

Kak namen pa imajo hranilnice in jeli denar pri teh naložen varno? Hranilnice imajo namen v pospeševanje delavnosti in varčnosti dajati vsakemu priliko, nalagati prihranjeni denar varno in kot kapital na obresti in ga zopet dvigati. Da je denar pri hranilnicah popolnoma varno naložen, za to skrbi državna oblast sama, ker ima pri vsaki hranilnici svojega cesarskega komisarja, ki pazi na hranilnično poslovanje. Denar, katerega zaupajo ljudje hranilnicam, seveda ne leži ves v hranilnicah, ker bi sicer ne nosil nikakih obresti. Hranilnici zaupani denar izposojuje se zopet dalje proti obrestmi. Kako

pa se sme počevjati, to je po zakonu natanko določeno in sicer tako, da je izposojeni denar popolnoma varen. Hranilnični denar izposojen je po največ 1/2 zemljišča in sicer tako, da se sme le dve tretjini vrednosti dotičnega zemljišča obremeniti. To je, ako je zemljišče vredno 12.000 K, sme hranilnica le 8000 K posoditi. Pri hišah le do polovice vrednosti, to je na hišo, ki je vredna 12.000 K, sme posoditi hranilnica le 6000 K. Za druga posojila so še bolj strogi predpisi.

Zato se lahko reče, da je denar, ki ga je hranilnica, izposodila popolnoma varno naložen. Vložnikom hranilnice se za njihov denar torej ni treba popolnoma nič bati. To, kar velja ob času miru, velja tudi ob času vojske, ker si nihče, niti državna oblast, niti sovražnik, ne bo upal si prisvojiti zasebno last.

Oni, ki imajo denar pri hranilnicah naložen in ga iz strahu, da o vojskinem času ni varen, dvigajo, ne škodijo le samemu sebi, ampak tudi svojem bližnjemu.

Tisti, ki svoj denar iz hranilnic in posojilnic dvigne in ga brani doma, ne izgubi le obresti, ampak pride tudi lahko ob svoj denar, če ga doma tudi še tako varno hrani. Ne glede na to, da se mu denar lahko ukrade, uniči se ta tudi na drug način na pr. po požaru ali izgubi itd.

Pri dviganju denarja o velikem navalu pa je nevarno, da morajo hranilnice svoj izposojeni denar dolžnikom odpovedati, ker sicer niso v stanu vrniti denarja vložnikom. Posledica tega pa je za dolžnike zelo usodepolna, ker se ravno ob vojskinem času denarja hitro ne more dobiti in zadnja posledica je dražba — kant.

Ker je tedaj denar v hranilnicah in posojilnicah popolnoma varno naložen, dočim ga doma ne morete tako varno shraniti in ker z dviganjem ne le sebi, ampak tudi svojim sobratom škodujete, pozivljamo ljudstvo, da svoj pri hranilnicah in posojilnicah naloženi denar, ako ga neobhodno ne potrebuje, še nadalje pusti pri hranilnicah.

Oni pa, ki raznašajo neosnovano govornico, da ob vojskinih časih denar pri denarnih zavodih ni varno naložen, se bodo brez ozira naznanili sodišču, da jih kaznuje po § 308 kaz. zak., ki pravi:

„Kdor z javnim razglaševanjem trosi lažnjive, za javno varnost vznemirjujoče vesti, ki niso podprte, ali take govornice naprej raznaša, je kriv prestopka, ki se kaznuje s strogim zaprom od 8 dni do 3 mesecev.“

Zadnji telegrami.

Vojska napovedana.

Njegovo Veličanstvo naš presvitli cesar se je odločil. Danes je bil manifest izdan, v katerem se je vojno napovedalo. Zdjaj ima le še meč odločiti. Živio naš cesar!

Aretacije.

V Dalmaciji bilo je več srbskih poslancev zaradi veleizdaje aretiranih. Govori se tudi, da je bil bivši župan Hribar aretiran.

Dva srbska čolna vjeta.

Iz Semlina se poroča: Pri Kočevjarju so avstrijske patrolje dva srbska čolna „Vardar“ in „Car Nikola“ z vojno kontrobando nu krovu vjele in seboj vzele.

Kaj je z Rusijo?

Doslej je znano, da mobilizirata Srbija in Črnagora mrzlično. Rusija poskuša sicer groziti, ali vse njene grožnje pridejo prepozno. Trozveza stoji kot železna falanga. Anglija se noče vmešavati.